

Nader onderzoek vleermuis en huismus

Ter Apelkanaal Oost 114 - Ter Apelkanaal

Nader onderzoek vleermuis en huismus

Ter Apelkanaal Oost 114 Ter Apelkanaal

Colofon

Abonnementhouder van de Nationale Databank Flora en Fauna

Uitgevoerd door: Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: Bureau Hollema

Projectnummer en versie: 8130 versie 1.0	Status: Definitief
Auteur: 5.1.2e	Veldmedewerker(s): 5.1.2e
Ligging projectgebied: Ter Apelkanaal Oost 114 – Ter Apelkanaal	Rapportdatum: 7-11-2025

Correspondentieadres:

5.1.2e

5.1.2e Lichtenvoorde

E: info@natuurbankoverijssel.nl

T: 5.1.2e

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Reikwijdte.....	3
1.3	Onderzoeksvraag.....	3
HOOFDSTUK 2	HET ONDERZOEKSGBIED.....	4
2.1	Situering	4
2.2	Beschrijving van het onderzoeksgebied	5
HOOFDSTUK 3	METHODE	6
3.1	Vleermuizen	6
3.2	Huismus.....	7
3.3	Overige soorten.....	7
HOOFDSTUK 4	RESULTATEN.....	8
4.1	Vleermuizen	8
4.2	Huismus.....	8
4.3	Overige soorten.....	8
HOOFDSTUK 5	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	9
5.1	Samenvatting.....	9
5.2	Conclusie	9

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Er zijn plannen voor sloop van bebouwing op een erf aan Ter Apelkanaal Oost 114 in Ter Apelkanaal. Natuurbank Overijssel is gevraagd de functie van bebouwing te onderzoeken op verblijfplaatsen van vleermuizen en nestplaats van huismussen. Dit onderzoek is in 2025 uitgevoerd en in voorliggend rapport worden de bevindingen van dit onderzoek gepresenteerd.

Uit een verkennend onderzoek, uitgevoerd op 13 november 2024, kwam naar voren dat aanvullend onderzoek naar vleermuizen vereist is. De bevindingen van dat verkennend onderzoek zijn gepubliceerd in rapport van 7017 van Natuurbank Overijssel (2025). Om risico weg te nemen is de bebouwing in 2025 tevens onderzocht op nestelende huismussen.

In het kader van de zorgplicht (Art. 11.27, Bal) moet voorafgaand aan een ingreep, welke mogelijk negatieve effecten kan hebben op beschermde diersoorten, een effectbeoordeling plaats vinden. Omdat met een eenmalige visuele inspectie, de functie en betekenis van de aanwezige bebouwing voor vleermuizen niet vastgesteld kan worden, is gericht vervolgonderzoek noodzakelijk.

1.2 Reikwijdte

In voorliggend rapport worden de bevindingen van onderzoek naar de functie van de bebouwing voor vleermuizen, steenmarters en huismussen gepresenteerd. Niet relevante waarnemingen van beschermde soorten worden niet meegenomen in dit onderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd conform de daarvoor geldende protocollen.

1.3 Onderzoeksvraag

Het onderzoek is uitgevoerd om antwoord te kunnen geven op de volgende onderzoeksvragen:

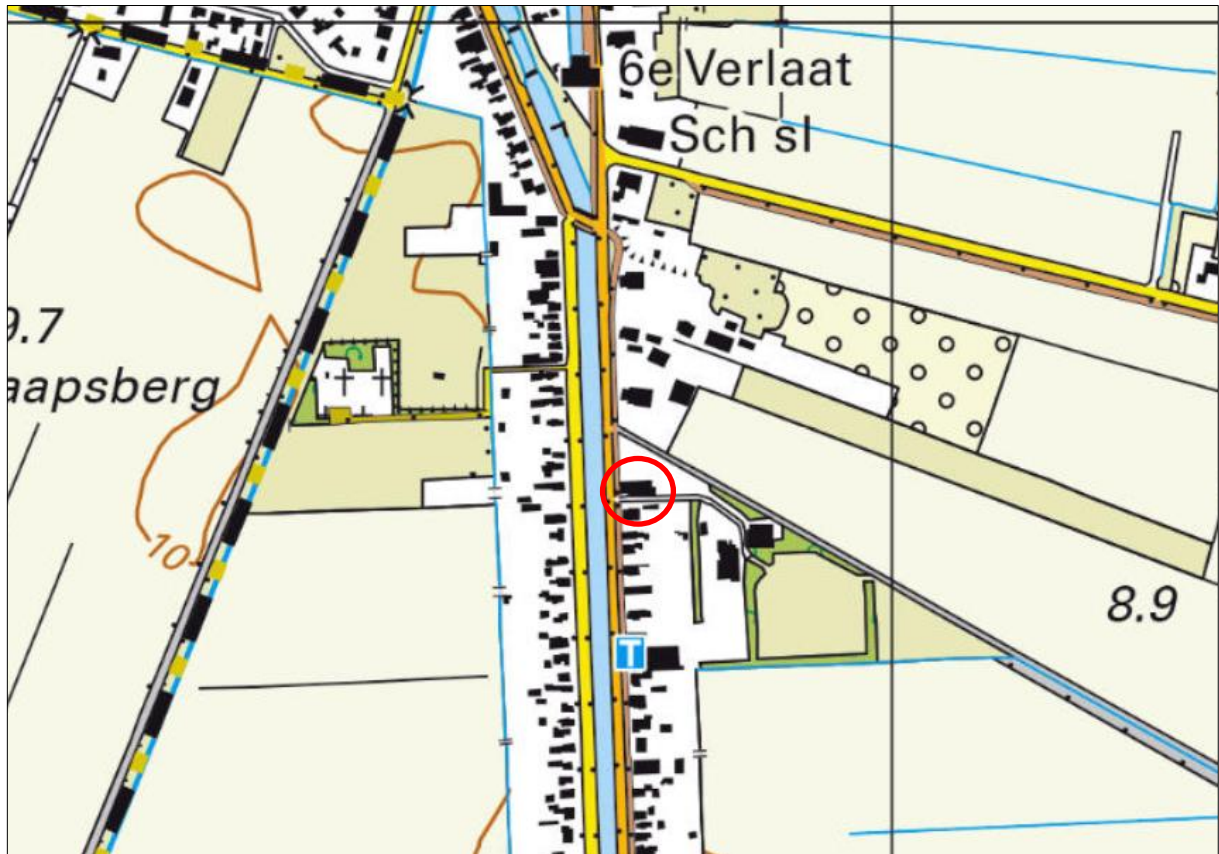
1. Bezetten vleermuizen een verblijfplaats in de te slopen bebouwing in het plangebied? Zo ja, welke soort, welke aantallen, welke functie heeft de verblijfplaats en waar bevinden zich de verblijfplaatsen?
2. Nestelen er huismussen in het onderzoeksgebied? Zo ja, wat is de verspreiding van de nesten?

Voorliggend rapport is eenvoudig van opzet. Niet relevante informatie verkregen tijdens het onderzoek wordt niet meegenomen in dit rapport. Natuurbank Overijssel beseft dat natuuronderzoek kostbaar is en probeert de kosten voor de opdrachtgever zo laag mogelijk te houden, onder andere door het rapport kort en bondig op te stellen met uitsluitend de benodigde en relevante informatie zoals methode, verantwoording van de afgelegde bezoeken en weergave van de bevindingen.

HOOFDSTUK 2 HET ONDERZOEKSGBIED

2.1 Situering

Het plangebied is gelegen op het adres Ter Apelkanaal Oost 114 in Ter Apelkanaal in de gemeente Westerwolde. Het ligt aan de oostkant van het kanaal Ter Apelkanaal en is omgeven door bebouwing, agrarisch cultuurland en groenstructuren. Op de onderstaande afbeelding wordt de globale ligging van het plangebied weergegeven op een topografische kaart.

Globale ligging van het plangebied. De ligging van het plangebied wordt met de rode cirkel aangeduid (bron: topotijdreis.nl).

2.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied vormt een erf met horecabestemming. In het onderzoeksgebied staan twee gebouwen; een hoofdgebouw (met horecafunctie) en een transformatorgebouwtje. Op onderstaande afbeelding wordt de begrenzing van het onderzoeksgebied weergegeven.

Luchtfoto met de begrenzing van het plangebied, aangegeven met de gele lijn (bron: gelderland.maps.arcgis.com).

In dit hoofdstuk wordt de toegepaste onderzoeksmethode verwoord.

3.1 Vleermuizen

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparaatuur (type: Zoom H2n). Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaamenstelling en gebiedsgebruik. Tijdens het onderzoek is ook gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (Pulsar Helion xq28). Een dergelijke camera is van grote meerwaarde bij het waarnemen van zwermende dieren tijdens het binnenvliegen, tijdens de baltsperiode en voor het waarnemen van vleermuizen met een extreem zachte sonar, zoals de gewone grootoorvleermuis.

Het onderzoek is opgezet om duidelijkheid te krijgen over de functie van het gebouw in het onderzoeksgebied als verblijfplaats voor vleermuizen. Het onderzoek is afgestemd op het mogelijk voorkomen van alle gebouwbewonende soorten. Het gebouw lijkt geschikt als zomer-, kraam- en paarverblijfplaats. De bebouwing wordt niet geschikt geacht als massa-winterverblijfplaats. De bebouwing beschikt niet over meerdere bouwlagen en heeft te weinig bouwmasa. Ook wordt het gebouw niet verwarmd. Deze inschatting van de geschiktheid van de bebouwing als massa-winterverblijfplaats wordt ook door het bevoegde gezag (provincie) toegepast.

Aanpassing vleermuisprotocol 2025

In februari 2025 is het vleermuisprotocol aangepast. Deze aanpassing treft uitsluitend onderzoek naar meervleermuizen om de omgeving van bekende kraamverblijven en mannengroepen en onderzoek naar paarverblijfplaatsen van deze soort. Voor paarverblijf- & zwermplaatsen is de definitie van de objecten aangepast, de inspanning is niet bedoeld voor gebouwen zoals woonhuizen, maar denk hier aan bruggen, sluizen, gemalen, elektriciteitshuisjes, boomholtes, vleermuiskasten, stadsmuren, bunkers, meerpalen, ijskelders, forten, verlaten gebouwen, schoorstenen, putten, etc.

De aanpassing bestaat uit het uitvoeren van extra bezoeken indien de onderzoekslocatie in de directe omgeving van een bekende kraamkolonie ligt en een ochtendronde in juli in de buurt van een mannengroep.

Het geactualiseerde protocol schrijft nu ochtendonderzoek voor in plaats van avondonderzoek. In gebieden nabij kraamkolonies (te downloaden via Netwerk Groene Bureaus/vleermuisprotocol, zijn twee ochtendrondes (verplicht in de kraamperiode). In zowel de rode gebieden (kraamkolonies) als de blauwe gebieden (mannenverblijven) is een extra ochtendronde in juli nodig voor het opsporen van satelliet verblijfplaatsen. Onderzoek naar paarverblijfplaatsen hoeft niet plaats te vinden bij door mensen bewoonde objecten, zoals woningen en appartementengebouwen.

De onderzoekslocatie ligt niet nabij een bekende kraamkolonie of mannengroep van meervleermuizen (NDFF, 2025). Het onderzoek hoeft daarom niet afgestemd te worden op mogelijke aanwezigheid van een kraamverblijf, satellietverblijfplaats na de kraamperiode of paarverblijfplaats van meervleermuizen.

Algemeen

Het onderzoek tijdens de kraamperiode is uitgevoerd door drie ervaren onderzoekers die onderling met elkaar in contact staan middels een portofoon. De bezoeken in augustus en september zijn door één onderzoeker uitgevoerd.

Voor het in beeld brengen van de betekenis van de bebouwing voor vleermuizen zijn vijf verschillende bezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht. De bezoeken in juni en juli zijn uitgevoerd voor het in kaart

brengen van kraam- en zomerverblijven, de bezoeken in augustus en september zijn uitgevoerd in verband met onderzoek naar paarverblijfplaatsen.

In onderstaande tabel worden de verschillende bezoekdata weergegeven.

<i>Datum</i>	<i>Tijd</i>	<i>Zon onder/op*</i>	<i>Aantal onderzoekers</i>	<i>Weersomstandigheden</i>
27-05-2025	21:40-0:15	21:41 uur	3	Droog, 18 °C, zwakke wind, bewolkt
26-06-2025	22:00-0:35	22:01 uur	3	Droog, 19 °C, matige wind, bewolkt
04-07-2025	2:15-5:15	05:13 uur	3	Droog, 13 °C, zwakke wind, bewolkt
18-08-2025	22:00-0:00	20:52 uur	1	Half bewolkt, droog, zwakke wind 18 °C
08-09-2025	21:15-23:15	20:04 uur	1	Bewolkt, droog, zwakke wind, 17 °C

Bezoekschema vleermuisonderzoek (www.knmi.nl)*

3.2 Huismus

Om de aan- of afwezigheid van nestelende huismussen vast te kunnen stellen dient het plangebied minimaal twee maal bezocht te worden in de periode april-half mei. De bezoeken worden bij voorkeur uitgevoerd in de late ochtend (niet rond zonsondergang of na 15:00 uur) in verband met trefkans. Er is gekeken/geluisterd naar aanwezige huismussen, tijlpende huismussen, nestbouw, voedselvluichten en bedelende jongen vanuit de nestplaats. Er is daarbij gebruik gemaakt van een verrekijker.

Het erf is twee maal bezocht, te weten op 18 april (Leemreise) en 6 mei 2025 (Van Middelkoop). De bezoeken zijn uitgevoerd onder voor dit onderzoek, geschikte weersomstandigheden (geen harde wind <5 Bft, droog).

- 19 april 2025. 10:10 – 11:15 uur. Half bewolkt, 14 °C. Droog, na regen. Wind: matig
- 10 mei 2025. 7:30 – 8:30 uur. Bewolkt, 18 °C. Droog. Wind: matig

3.3 Overige soorten

Er is tijdens het onderzoek ook gelet op andere beschermde soorten op het erf, zoals steenmarter, egel en steenuilen.

Er bestaat geen goedgekeurd onderzoeksprotocol voor onderzoek naar verblijfplaatsen van steenmarters. Onderzoek met behulp van cameravallen is geschikt om de aanwezigheid van het dier op locatie vast te stellen, maar daarmee wordt nog geen verblijfplaats in de (te slopen gebouwen vastgesteld. Steenmarters verlaten de verblijfplaats in de avondschemering en steken daarbij vaak open ruimtes, zoals verharding, over. Ook lopen ze niet zelden over het dak van het gebouw of wordt hun aanwezigheid verraden door alarmerende vogels, in het bijzonder merels. Jonge steenmarters zijn vrij luidruchtig. Niet alleen maken ze vaak sociale geluiden, ze maken als ze ouder zijn 's avonds en 's nachts ook veel stommelgeluid tijdens het ravotten. Tenslotte verraden de dieren zich vaak door prooiresten en uitwerpselen die zichtbaar of goed te ruiken zijn.

Tijdens alle bezoeken aan het plangebied (zie kopje vleermuizen) is gelet op steenmarters in het plangebied. Er is daarbij tevens gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera. Onderzoekers zijn drie maal in de schemering en twee maal in de avond in het onderzoeksgebied geweest. Deze aanwezigheid van deskundigen op het erf, moet voldoende inzicht verschaffen in de aan- of afwezigheid. Daarnaast is tijdens alle bezoeken gelet op sporen van de steenmarter, zoals prooiresten en uitwerpselen.

HOOFDSTUK 4 RESULTATEN

4.1 Vleermuizen

Er is geen verblijfplaats van vleermuizen vastgesteld in de bebouwing in het onderzoeksgebied.

Tijdens alle bezoeken werden 1-2 gewone dwergvleermuis opgemerkt. Deze foerageerde vooral rond de opgaande beplanting op het erf en rond de gebouwen. Op 26 juni werd een foeragerende laatvlieger waargenomen rond de beplanting langs de rand van het erf. Deze dieren vertoonden geen verbondenheid met de gebouwen op het erf.

Voorgaande waarnemingen worden als ‘losse waarneming’ beschouwd en zijn niet relevant voor dit onderzoek.

4.2 Huismus

Er is geen nest van huismussen op het erf vastgesteld. Er zijn tijdens het onderzoek geen huismussen waargenomen op het erf.

4.3 Overige soorten

Er zijn geen verblijfplaatsen van andere beschermde soorten in de bebouwing vastgesteld, zoals steenmarter of steenuil.

HOOFDSTUK 5 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

5.1 Samenvatting

In 2025 is bebouwing op het adres Ter Apelkanaal Oost 114 in Ter Apelkanaal onderzocht op de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen en nestplaats van huismussen.

Het onderzoek naar vleermuizen en huismussen is uitgevoerd conform de daarvoor geldende onderzoeksprotocollen (vleermuizen; versie februari 2025).

- Vleermuizen bezetten geen verblijfplaats in de te slopen bebouwing;
- Er nestelen geen huismussen in de te slopen bebouwing

5.2 Conclusie

Er hoeft geen Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aangevraagd te worden om de gebouwen te mogen slopen.

Geraadpleegde bronnen

Kennisdocument huismus (BIJ12)
Kennisdocument gierzwaluw (BIJ12)
Kennisdocument steenuil (BIJ12)
Kennisdocument Laatvlieger (BIJ12)
De steenmarter. KNNV Uitgeverij.

Internet:

www.sovon.nl

www.kadaster.nl

Vleermuisprotocol 2021, versie februari 2025

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	2